

RTU profesors: prasība studentiem atstrādāt budžeta vietu naudu nav likumīga

Autors: Uldis Rācenis. 2011. gada 1. aprīlis 10:53

Neskatoties uz to, ka Latvijas augstskolas labprāt noteiktu par valsts budžeta naudu studējošiem kādu laiku strādāt valsts labā, šāda kārtība nebūtu likumīga, norāda RTU profesors **Ivars Knēts**, komentējot situāciju, ka budžeta vietās izglītotie brauc strādāt uz ārzemēm lielākas peļņas dēļ.

“Diemžēl Latvija nav tik bagāta, lai spētu apmaksāt visu studijas. Valsts finansētās budžeta vietas ir burkāns, ar ko valsts sev piesaista cilvēkus. Mēs uzskatām, ka līgumā par studijām budžeta vietā jānosaka, kur un cik ilgi absolvents strādās valsts labā. Diemžēl juristi mums ir apliecinājuši, šāda kārtība nebūs likumīga, jo nevaram ierobežot cilvēku tiesības doties, kurp viņi vēlas,” pamato I. Knēts.

Viņš norāda, ka arī studiju kreditēšana situāciju neglābs. “Ja pieņemam, ka pašam studentam ir par visu jāmaksā, tad viņi diemžēl izvēlas vieglākās studiju programmas, piemēram, juristus vai sabiedriskās attiecības, taču ne sarežģītās eksaktās zinātnes,” tā I. Knēts.

Profesors stāsta, ka no lielajām valstīm tikai ASV ir tā, kur studijas ir tikai par maksu. Pastāv dažādi fondi, kas dod stipendijas, taču par tām ir jāpacinās. Oficiāli visi par studijām maksā un pēc studijām nevienam nav parādā, ne valstij, ne skolai, un var doties, kurp vien vēlas.

Savukārt Lielbritānijā ilgus gadus augstākā izglītība bija par brīvu ar minimālu reģistrācijas maksu. Tur augstskolas beigušie pērnā gadsimta 60.gados devās uz ASV strādāt par divreiz lielāku algu, nekā dzimtenē.

“Notika tā dēvētā smadzeņu noplūde un radās situācija, ka ASV rūpnīcās strādāja amerikāņi, savukārt Amerikas augstskolās – mācībspēki no Lielbritānijas un citām Eiropas valstīm,” skaidro RTU profesors.

Jau vēstījām, ka trešdien Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas deputāti, kā arī izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks (ZZS) un Latvijas Studentu apvienības (LSA) sabiedrisko attiecību vadītāja Jurita Krūma iebilda pret Stratēģiskās analīzes komisijas (SAK) priekšsēdētāja Roberta Ķīļa priekšlikumu atteikties no valsts budžeta finansētām vietām augstskolās un pāriet uz ilgtermiņa valsts kredītu sistēmu.

R.Ķīlis informēja, ka SAK aprīļa vidū iepazīstinās sabiedrību ar trijiem augstākās izglītības finansēšanas modeļiem, no kuriem viens paredz atteikšanos no valsts budžeta vietām augstskolās.